

EL FONS DOCUMENTAL DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA (1912-2005)

Joan Pérez i Ventayol

Enric Sanllehí i Bitrià

(membres de la Comissió d'Arxiu del Centre Excursionista de Terrassa)

Amb la tasca feta a l'Arxiu del Centre Excursionista de Terrassa (CET) es posa a l'abast dels socis, en primer lloc, i a tots els ciutadans en general, un fons documental que permet resseguir la història d'una entitat que és referent a Terrassa d'una activitat tan important el darrer segle, a casa nostra, com és i ha estat l'excursionisme. A punt de fer el centenari, la documentació que ha generat i aplegat el Centre Excursionista permet seguir l'evolució d'aquesta entitat i, alhora, l'evolució paral·lela que ha viscut la societat terrassenca.

El Centre apareix com un important espai de sociabilitat de la ciutat, al costat d'ateneus, associacions obreres, orfeons, clubs esportius, etc., i ha esdevingut durant molts anys el punt de trobada de molts terrassencs per fer-hi tota mena d'activitats relacionades amb la muntanya, amb el contacte directe amb el territori i amb el compromís amb el país, la natura i el paisatge. Així, en consonància amb el moviment excursionista català, que sorgeix amb força a finals del segle XIX i que es consolida i s'expandeix amb rapidesa des del nucli barceloní, es funda el CET, el setembre de l'any 1910.

L'objectiu inicial del Centre fou el de fomentar l'excursionisme com a mètode de coneixement i estudi del territori i dels seus habitants, de manera que així se n'afavoria l'estimació. Des d'una inicial vocació d'excursionisme científic, manifestada amb contundència gràcies a la feina de reputats especialistes en les més diverses matèries i amb l'edició periòdica de publicacions, el Centre va anar derivant, tal com passà a la majoria d'entitats del mateix caire, cap a un plantejament més lúdic i esportiu.

En aquest sentit, tant les aportacions del Centre a les més diverses disciplines científiques –història, arqueologia, geologia, paleontologia, història de l'art, filologia, biologia, etc.–, com la introducció i/o difusió de pràctiques esportives que esdevindrien amb el temps molt populars –espeleologia, escalada, alpinisme, atletisme, esquí, etc.– són fonamentals per entendre una part important de la història social i cultural de la nostra ciutat. A partir de la documentació generada es pot observar com l'organització del Centre ha reflectit aquests canvis, en la mesura que apareixien o desapareixien les diferents seccions en què s'estructurava: Ciències Naturals, Fotografia, Excursionisme, Alta Muntanya, Esquí, Infantil, Femenina, Atletisme o Investigacions Subterrànies.

A partir del canvi de seu social que el Centre Excursionista va dur a terme l'any 2004 es va manifestar la urgència de realitzar alguna actuació per atendre la neces-

sitat de salvar el patrimoni documental que l'entitat encara conservava. Calia prendre ràpidament una determinació per recuperar la memòria del Centre, que aviat esdevindria centenari. Un primer pas va ser crear i impulsar una Comissió d'Arxiu, per començar a posar fil a l'agulla en el procés de recuperació de la documentació històrica. Aquesta Comissió es va presentar i va ser aprovada per la Junta del Centre el desembre de 2006. Va quedar formada pel responsable de la Biblioteca de l'entitat, amb els estudis d'arxivística adequats, i que també passaria a ser el responsable de l'Arxiu; per un membre de la secció de Ciències Naturals amb experiència en el món de la recerca i dels arxius; per un expresident de l'entitat, cronista i gran coneixedor de la seva història, i per un membre de la Junta, que era indispensable per disposar d'un nivell de decisió àgil, presència que va ser assumida per l'actual president.

El primer inconvenient que es plantejava va ser el de localitzar i aplegar tot el fons documental, que es trobava disgregat, sobretot a causa d'una manca de cura i de tractament durant molts i molts anys i com a conseqüència de la mobilització provocada pel trasllat a la nova seu i pels trasllats que ja s'havien fet anteriorment. Aquesta disgregació també feia perillar la integritat del fons. Es va trobar documentació a la Biblioteca de l'entitat; a la sala que pretesament feia d'Arxiu; a la secretaria; a les golfes de l'antiga seu del Raval de Montserrat i, especialment, a les capsas traslladades a un local cedit per l'Ajuntament per a guardar-hi material.

Un cop recopilades les diferents part del fons, la Comissió d'Arxiu va haver d'organitzar la documentació. No només es tractava d'alliberar els documents d'aquells elements que la podien malmetre, i que en alguns casos ja ho havien fet, com ara clips, encuadernacions antigues i rovellades o contenidors inadequats, sinó que també es va haver de netejar la documentació i, paral·lelament, un cop identificada, construir una estructura lògica i adequada a les funcions i activitats fetes pel Centre, a fi de poder-la classificar. El resultat d'aquesta tasca va ser doble: tenir la documentació neta i alliberada i poder tenir un instrument, el quadre de classificació, que permetria organitzar la documentació en relació amb la funció que havia complert en el seu moment.

D'aquesta manera, i després de molts canvis, es va tenir estructurada intel·lectualment la documentació. Calia, però, fer-ho també físicament. Aquesta va ser, i és, la tasca més entretinguda, ja que, juntament a la classificació i la identificació, s'ha d'assignar el topogràfic per poder recuperar posteriorment la documentació. I el resultat de tota aquesta feina ha estat un primer inventari de la documentació històrica del Centre Excursionista, que també disposa, malgrat el nom, de documentació administrativa més recent. Un inventari que, tot i que està pendent d'informatització, es troba a l'abast dels socis i del públic en general.

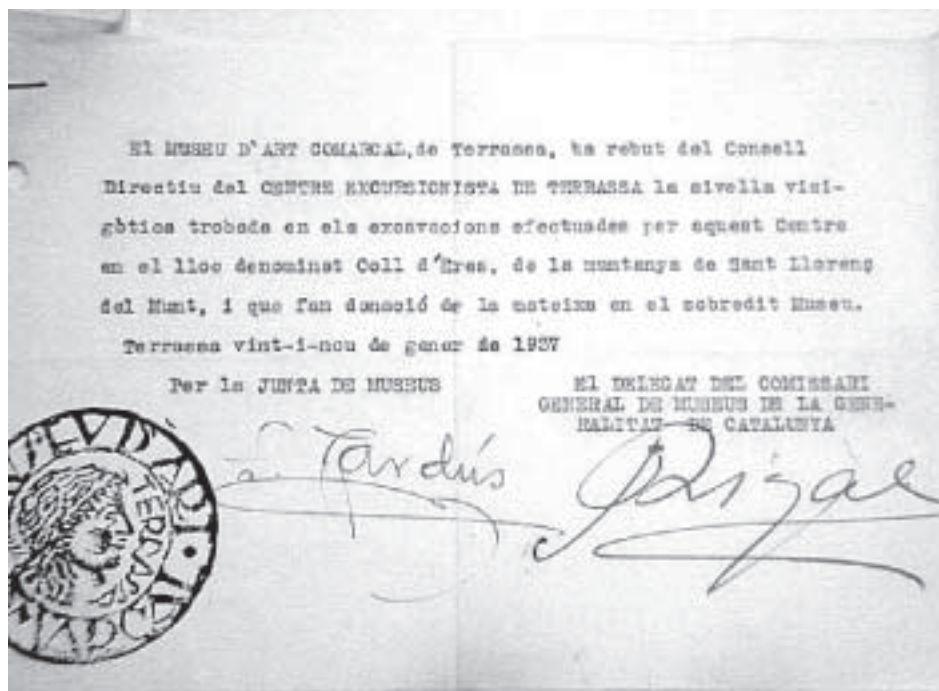
Seguint la tradició arxivística catalana, de la qual l'Arxiu del Centre en forma part inevitablement, s'ha optat per aplicar, quan l'inventari estigui finalitzat de manera

definitiva, la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC), al nivell de fons, per donar una primera guia i aproximació a l'investigador o a l'interessat que s'hi acosti.

És un fons que conserva com a documentació més important i informativament més rica, entre d'altres, la que fa referència als llibres d'actes de la Junta de l'entitat; la sèrie de correspondència exterior del Centre, i especialment la dels seus presidents, des del 1912, la qual s'ha optat per mantenir tal com estava organitzada, a fi de no trencar el principi arxivístic de l'ordre original. També la llarga sèrie de propostes de nous socis, des de després de la Guerra Civil espanyola fins a pràcticament l'any 2000; o els llibres de registre de cims, la majoria de Sant Llorenç del Munt i de l'Obac, deixats per algunes de les seccions d'excursionisme del Centre al llarg dels anys i omplerts amb els comentaris dels escaladors i excursionistes que s'hi han atansat. Resta pendent d'enquadrar l'arxiu fotogràfic, de gran valor històric.

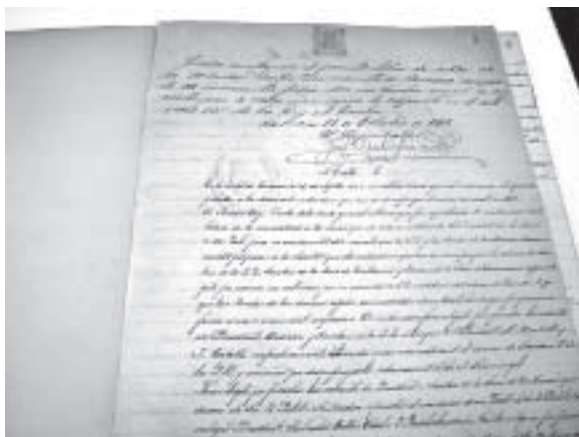
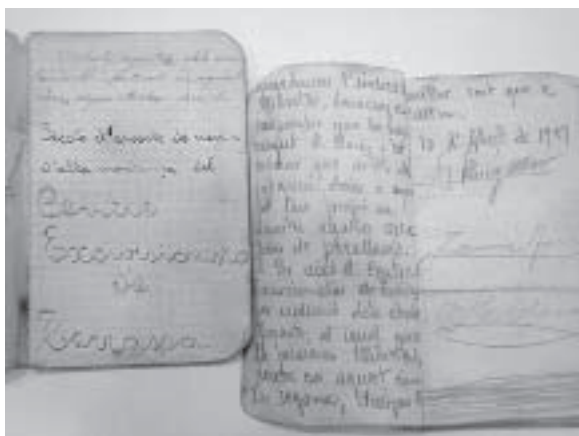
Sense dubte, doncs, el tractament i la recuperació de l'Arxiu històric del Centre Excursionista de Terrassa no només han de servir per contenir la memòria d'una entitat de gran tradició i per preservar per a les generacions futures aquest llegat únic i irrepetible, sinó que també ha de permetre divulgar i donar a conèixer un important fons dins del ric patrimoni documental i cultural de la ciutat i del país.

Fotografia: Document de cessió de la sivella visigòtica trobada al coll d'Eres, sota el Montcau, per part del CET al Museu d'Art Comarcal de Terrassa (29 de gener de 1937). Signat per Salvador Cardús, de la Junta de Museus, i pel delegat del comissari general de Museus de la Generalitat de Catalunya.

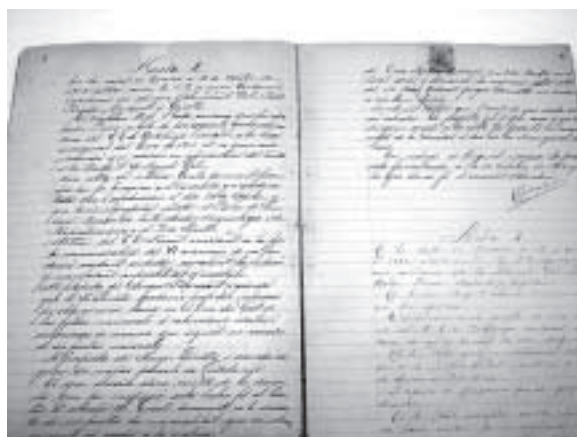

2 i 3. Registre de cims de la Castellassa de Can Torras (del 10 d'abril de 1927 al 25 de febrer de 1924) i del Cavall Bernat (o Burret) (del 19 de desembre de 1926 al 29 de març de 1931).

4. Llibre d'actes de la Junta del CET més antic que es conserva (del 26 de setembre de 1912 al 23 de gener de 1917; pàgina 1).

5. Llibre d'actes (pàgines 2 i 3).

6. Gràfics de perfils de distàncies i de temps de la 1^a Marxa de Regularitat (de l'any 1962), l'antecedent de l'actual Marxa Popular del CET.

